

Lausuntojen aika on ohi

”Näyttää siltä, että meidän ylitsemme voidaan kävellä, emmekä kykene vaikuttamaan siihen, mihin suuntaan yliopistoamme kehitetään. Haluamme tähän muutosta. Haluamme luoda yliopistollamme vastavoimaa kehitykselle, jonka myötä yliopistomme alkaa toimia kuin mikä tahansa yritys.”

Yliopistolainsäädännön uudistusta on viety läpi viime vuosina Opetusministeriön ohjauksella yhtenä istuvan hallituksen keskeisistä projekteista. Uudistuksen tarkoituksena on lisätä yliopistojen autonomiaa ja antaa niille aikaisempaa enemmän liikkumavaraa kansainvälisillä tietomarkkinoilla. Lain valmistelua varten on pyydetty lukuisia lausuntoja eri tavoilla yliopistoyhteisöön liittyviltä tahoilta. Tähän mennessä kritiikki uudistusta kohtaan on purkautunut lähinnä näiden lausuntojen välityksellä, monissa hyvinkin tiukasti. Terävin kritiikki on tullut yliopistoyhteisön jäsenten etujärjestöiltä, SYL:n maltillisen positiivinen linja poisluettuna. Yliopistot ovat kiitelleet osaa uudistuksista ja kritisoineet toisia. Elinkeinoelämä on puolestaan ollut kokonaisuudessaan lakiuudistuksen puolella.

Myös lausuntokierroksen jälkeen lakiin jäi useita yliopistoyhteisön kritisoimia kohtia, muun muassa ulkopuolisten jäsenten enemmistö yliopistojen hallituksissa ja virkasuhteiden muuttuminen työsuhteiksi. Myös väitettyyn autonomian lisääntymiseen suhtaudutaan epäilevästi; lakiin tutustumalla se näyttää olevan lähinnä taloudellista autonomiaa, jonka vastapainoksi valtio voi säädellä yliopiston toimintaa jopa tiukemmin kuin tähän asti.

”Me irtisanoudumme näistä uudistuksista, me emme ole missään vaiheessa sanoneet hyväksyvämme niitä, eikä meidän mielipidettämme ole edes kysytty.”

Lausuntojen kautta välittynyt vastarinta alkaa saada nyt uusia muotoja. Opiskelijatoiminnaksi itseään kutsuva löyhä opiskelijoiden ja yliopistohenkilökunnan yhteenliittymä järjesti tammikuun lopulla Porthaniassa yliopistolaisten yleiskokouksen. Paikalle saapui yli 500 ihmistä, jotka seurasivat kiinnostuneina kolme tuntia kestäneitä tiedettä ja korkeakoulupolitiikkaa käsitelleitä puheita. Kokoontumiselle oli tarve ja tilaus.

Uudistuksen viesti on, että yliopistolaiset ajavat liiaksi oman yksikkönsä etua pystyäkseen vastaamaan koko yliopiston asioista. Kollegiaalisesta johtamismallista luovutaan, koska monijäsenisten hallintoelinten ei enää katsota voivan kantaa vastuuta käsittelemistään asioista. Turhautuminen heijastui myös keskustelussa. Moni jakoi tunteen, että muodollisesta yhteisön kuulemisesta huolimatta uudistukseen vaikuttaminen on kokonaan ulkoistettu hallinnon virkamiehille ja yliopiston ylimmälle johdolle.

”Yliopiston uusi hallintokulttuuri on yhteensopimaton vapaan ja omaehtoisen tiedon tuottamisen logiikan kanssa, mutta myös tiedontuotannon yhteiskunnallisuuden ja sosiaalisuuden kanssa.”

Tieteelliset yhteisöt tarvitsevat jatkuvaa sisäistä uudistumista. Lakia valmistellaan kuitenkin huomioimatta, että sivistysyliopisto koostuu yhdenvertaisista jäsenistä, ja että yliopistoyhteisön perustana on ennen kaikkea avoin keskustelu. Nyt ratkaisuja tehdään pohtimatta ensin niitä edeltäviä kysymyksiä.

[Lainaukset sivulta <http://opiskelijatoiminta.net/2009/01/28/lausuntojen-aika-on-ohi-aika-toimia/#more-110>]

Rita Jailo